

'Ik heb dit nog nooit aan iemand

Mavo 3-leerlingen maken film over oud-Indiëgangers

'Ik heb nog nooit zo mijn verhaal gedaan zoals ik nu doe, ik heb het nooit kwijt gekund', bekent een oud-Indiëganger voor de camera van mavo 3-leerlingen. Hij is een van de tien veteranen die meewerkten aan een project van het Bonhoeffercollege in Castricum waarbij leerlingen door middel van interviews herinneringen van hun hoogbejaarde plaatsgenoten op film hebben vastgelegd. De oorlog in Indië na de Tweede Wereldoorlog ontstijgt de geschiedenisboeken, nu die oorlog wordt naverteld door direct betrokkenen. Gerard Rozing begeleidde het project en deelt zijn ervaringen.

Gerard Rozing is docent geschiedenis op het Bonhoeffercollege en lid van de Commissie vmbo van de VGN.

Op het Bonhoeffercollege hebben leerlingen van mavo 3 in het schooljaar 2011-2012 gewerkt aan een bijzonder project over Nederlands-Indië. In samenwerking met onder andere de Werkgroep Oud-Castricum en met subsidie van de provincie Noord-Holland, namen de leerlingen interviews af bij tien Castricumers die betrokken waren bij de politieke acties. In drietallen gingen leerlingen op bezoek bij de oud-Indiëgangers en interviewden zij de mensen. De leerlingen hebben de interviews op film vastgelegd en gemonteerd. Van de tien afzonderlijke films is een documentaire gemaakt: *Merdeka, de oorlog na de oorlog. Standplaats Castricum*.

Geschiedenis dichterbij

Als voorbereiding kregen de leerlingen lessen in interviewtechniek (bij Nederlands), filmen en monteren (bij CKV) en filmmuziek kiezen (bij muziek). Acht weken lang werkten de leerlingen iedere week een dagdeel aan het project. In de lessen geschiedenis werd de onafhankelijkheidsstrijd in de voormalige kolonie uitgebreid behandeld. Wat gewoonlijk in uiteenlopende vakken wordt geleerd, werd nu in het project gecombineerd.

'Wij wilden onze mavoleerlingen een gevoel van trots meegeven en dat is absoluut gelukt!'

Een van de doelen van het project was: haal de geschiedenis dichterbij. De geschiedenis van Indonesië, een van de verrijksdelen van het eindexamenonderwerp Historisch Overzicht, is geen ver-van-mijn-bedshow,

Vera van der Veldt (14)

'Ik interviewde meneer Stet. We wisten niet zo goed wat we konden verwachten. Deze mensen leven niet lang meer, dus het was voor het laatst dat we konden proberen het verhaal eruit te krijgen. Toen we bij hem kwamen, kregen we wat te drinken, we zetten de camera neer en hij brandde los. Hij wilde heel graag vertellen. Dat had hij niet eerder gedaan, zei hij, omdat hij geen uitslover wilde zijn. Dat kwam natuurlijk ook doordat Indiëgangers niet als helden zijn onthaald. Door de interviews is de geschiedenis van Indië dichterbij me gekomen. Je beseft veel meer wat er is gebeurd. Ik ben een ervaring rijker.'

Bron: De Volkskrant, 29 juni 2012

maar blijkt een geschiedenis te zijn die nog steeds bepalend is voor de levens van veel dorpsgenoten van de leerlingen. En het laat de mavoleerlingen ook iets maken en presenteren waar zij trots op kunnen zijn. De leerlingen voelen zich soms - geheel onterecht - 'minder' omdat mavo het laagste niveau op school is. Juist daarom is het zo leuk dat zij zich hebben kunnen profileren, het project heeft ook veel media-aandacht gehad. Wij wilden onze mavoleerlingen een gevoel van trots meegeven en dat is absoluut gelukt! We wilden ook dat er concreet resultaat zichtbaar zou zijn. Dat werd de film *Merdeka, de oorlog na de oorlog. Standplaats Castricum*. En een tentoonstelling, samengesteld door de leerlingen, van souvenirs, foto's, knipsels, brieven van Indiëgangers, die - op een paar zondagmiddagen - honderden bezoekers heeft getrokken.

verteld'

Van alle geïnterviewde oud-Indiëgangers was een mini-expositie te zien in een houten koffer, waarmee zij naar de toenmalige kolonie waren getrokken. Voor degenen die de koffer niet meer in hun bezit hadden, hebben de leerlingen een replica gemaakt met daarin onder andere foto's, brieven en een krant met de namen van de dienstplichtigen die weer terug naar Nederland kwamen.

Avontuur lonkt

Sommige Indiëgangers zeiden na het interview: 'Ik heb dit nog nooit aan iemand verteld, niet aan mijn kinderen of kleinkinderen en nu wel.' Zij waren er dankbaar voor, ook al herbeleefden ze ook pijnlijke situaties en zullen ze niet alles verteld hebben. Na vijf jaar Tweede Wereldoorlog, die velen hadden ervaren als 'opgesloten zitten', lonkte voor veel Indiëgangers het avontuur om naar de andere

'Ik dacht dat ik net als de Amerikanen een bevrijder was en deelde sigaretten uit. Toen spuugden ze naar me'

kant van de wereld gaan. 'Toen ik daar aankwam, dacht ik dat ik net als de Amerikanen een bevrijder was en deelde sigaretten uit. Toen spuugden ze naar me. Wat krijgen we nou, dacht ik. Ben ik daarvoor in Indië?', vertelt een infanterist, nog steeds verbouwereerd.

Julie Twisk (15)

'De vrouw die we spraken had haar man nog niet zo lang geleden verloren. Als ze thuis is, heeft ze geen aanspraak, dus zat ze bij ons vet vrolijk te praten. Het is goed te weten dat de mensen die erge of bijzondere dingen in Indië hebben meegemaakt ook hier in Castricum wonen. Je weet dus dat ze heel dichtbij zijn. Als ik geschiedenis krijg uit een boekje, interesseert het me niet zo. Maar met dit project komen de gebeurtenissen dichtbij. Je krijgt kleine stukjes uit het grote verhaal te horen. Persoonlijker. Veel mooier en erg indrukwekkend.'

Bron: De Volkskrant 29 juni 2012

Yousha Beentjes (15)

'Ik denk dat de geïnterviewden ons veel vertellen, omdat je altijd meer tegen vreemden zegt dan tegen een bekende. Je wilt het in één keer correct vertellen. Als iemand jou goed kent, denk je misschien ook dat ze door je verhaal anders naar je gaan kijken, je zielig vinden of zo. Daar hadden deze mensen geen last van.'

Bron: De Volkskrant 29 juni 2012

De verhalen van de oud-Indiëgangers maken de geschiedenis levend, voorstelbaar en ze maken duidelijk dat de geschiedenis veel kanten heeft en niet eindimensionaal is. Ook in andere plaatsen kan men nu nog de eigen Indiëgangers interviewen, het kan nog net. Ook al zijn ze oud en kwetsbaar, ze waarderen het dat de jeugd interesse heeft in hun verhalen. ■

Filmmaakster en historica Pauline van Vliet was de belangrijkste begeleider van het project. Vanuit haar bedrijf Caleidoscoop Film bedenkt en voert zij educatieve projecten uit met basis- en middelbare scholen. Deze projecten zijn steeds met film en omgevingsgeschiedenis en vaak met gebruik van *oral history*. Mocht u geïnteresseerd zijn om zelf een project met Caleidoscoop Film uit te voeren, dan kunt u contact opnemen via info@caleidoscoopfilm.nl.